

Basisbereikbaarheid

in 5 stellingen

Mobiliteit, bereikbaarheid? Wat is nu eigenlijk de bottomline in de hele discussie omtrent het organiseren van onze verplaatsingen? Researchers Vanoutrive en Martens belichten in deze bijdrage concepten als vervoersarmoede en basisbereikbaarheid. Volgens hen heeft elke mens recht op toegang tot een aantal basisactiviteiten en -diensten, om een zinvol leven te kunnen leiden. Sociale inclusie, daar draait het om. Puntjes op de i's van basisbereikbaarheid, in vijf niet mis te verstane stellingen. (KR)

THOMAS VANOUTRIVE [DEPARTEMENT TRANSPORT EN RUIMTELIJKE ECONOMIE & URBAN STUDIES INSTITUTE, UNIVERSITEIT ANTWERPEN]
KAREL MARTENS [INSTITUTE FOR MANAGEMENT RESEARCH, RADBOUD UNIVERSITEIT, NIJMEGEN & FACULTY OF ARCHITECTURE AND TOWN PLANNING, TECHNION - ISRAEL INSTITUTE OF TECHNOLOGY, HAIFA]

Ten geleide: veel lawijt over bereikbaarheid

De term basisbereikbaarheid komt in het Vlaamse regeerakkoord van 2014 amper driemaal voor en in de beleidsbrief van de minister van Mobiliteit slechts een vijftal keren. Toch zijn er weinig begrippen die zoveel discussie hebben losgeweekt. De commissie Mobiliteit en Openbare Werken van het Vlaams parlement organiseerde twee hoorzittingen over het thema, de Mobiliteitsraad Vlaanderen schreef op eigen initiatief een advies en diverse middenveldorganisaties riepen zichzelf uit tot 'supporters van het openbaar vervoer'. Dit allemaal omdat de regering aankondigde dat het Vlaamse openbaarvervoerbeleid het con-

cept 'basismobiliteit' vervangt door 'basisbereikbaarheid'. Het debat over basisbereikbaarheid roept een aantal vragen op. Aan de hand van vijf stellingen schept deze bijdrage duidelijkheid omtrent het concept basisbereikbaarheid vanuit een academische invalshoek. Op de volgende vragen wordt een antwoord geformuleerd: (1) Wat betekent basisbereikbaarheid?, (2) Welk beleid kan ingeschakeld worden om basisbereikbaarheid te garanderen?, (3) Wat is de rol van openbaar vervoer in dit verhaal?, (4) Wie is verantwoordelijk?, en (5) Is het werkelijk zo belangrijk welke term wordt gebruikt?

1 BEREIKBAARHEID ALS RECHTVAARDIGHEID Mensen hebben nood aan bereikbaarheid om volwaardig te kunnen deelnemen aan de samenleving. Hieruit vloeit een recht op basisbereikbaarheid voort.

Bereikbaarheid gaat over het gemak waarmee iets kan worden bereikt. Het begrip *basisbereikbaarheid* duidt op een basisoniveau aan bereikbaarheid dat burgers nodig hebben om volwaardig te kunnen deelnemen aan de samenleving. Een krachtige argumentatie maakt duidelijk dat het hier gaat om een recht, om een dienst die de burger toekomt.

De kern van die argumentatie komt hierop neer: stel dat mensen zelf de grondbeginselen van het vervoersysteem kunnen ontwerpen, terwijl zij niet weten wat hun situatie zal zijn als het systeem er eenmaal is. Ze weten bijvoorbeeld niet of ze gezond zullen zijn, voldoende inkomen zullen hebben, of waar ze zullen wonen. Ze weten wel dat ze hun hele leven zullen moeten leven met het vervoerssysteem dat ze zelf hebben ontworpen. Mensen

zullen dan op rationele gronden kiezen voor een vervoerssysteem dat onder vrijwel alle omstandigheden een voldoende niveau van bereikbaarheid biedt. Ze zullen daarbij ook een afweging maken tussen de baten en de kosten van zo'n systeem. Dat betekent dat waar de kosten voor een voldoende niveau van bereikbaarheid exorbitant hoog zijn, mensen afwijkingen van het principe zullen accepteren, zoals bijvoorbeeld in het geval van een eenzame boerderij in een afgelegen gebied.¹

¹ Zie ook Van den Toorn, M. (2015). 'Interview met Karel Martens: Rechtvaardigheid is het sleutelwoord.' *De Reiziger* 38(4): 8-10. Het gedachte-experiment wordt uitgebreid uitgewerkt in Martens' boek 'Access for all: Transportation planning based on principles of justice' dat in 2016 bij Routledge zal verschijnen.

DE TERM 'BASISBEREIKBAARHEID' KOMT IN HET VLAAMSE REGEERAKKOORD VAN 2014 AMPER DRIEMAAL VOOR. TOCH ZIJN ER WEINIG BEGRIPPEN DIE ZOVEEL DISCUSSIE HEBBEN LOSGEWEEKT.